

Destructive strategic communications: mechanisms of their integrated assessment and neutralization

УДК 316.485.26

*БОНДАРЕНКО Олександр Олександрович
ГРЕЧКА Станіслав Олександрович*

МІФОЛОГІЧНИЙ ВИМІР КОНСЦІЄНТАЛЬНОЇ ВІЙНИ

Постановка проблеми. Напружена геополітична ситуація в світі та трагічні події на сході України спонукають вчених різних галузей знань шукати своє місце в вирішенні стратегічних і тактичних питань протидії агресивній політиці Російської Федерації. Розуміння актуальності цього спостерігається не лише в Україні, а й в країнах Балтії та Центральної Європи, що привело до створення спеціальних наукових центрів, робота яких фінансується державою.

В умовах збройно-політичного конфлікту між Росією та Україною поняття *гібридної війни* стає неабияк актуальним для чіткого розуміння суті подій, які формують нашу реальність, – політичну, соціальну та психологічну. На відміну від традиційного розуміння явища війни (конвенційна війна з використанням зброї та техніки) гібридна війна інтегрує різні типи та способи ведення війни, направлені на досягнення її головної мети в інформаційній, кібернетичній, економічній, дипломатичній, юридичній та консцієнтальній складових.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Міфологічний вимір інформаційної війни – новітній напрям наукових пошуків. Тому для дослідження цієї проблеми актуальними є праці з теорії міфу (Є. Галаніна,

О. Лосєв, О. Савельєв, О. Цуладзе та інші), сутності війн ХХІ століття (Ю. Громико, В. Потехін), комунікативних технологій впливу на масову свідомість (Б. Борисов, Ю. Громико) та їх лінгвофілософського осмислення (О. Лосєв, М. Мамардашвілі).

Мета статті – розглянути підходи до сутності консцієнтальної війни, довести, що міф є одним із найефективніших видів зброї, направленої на ураження свідомості пересічного громадянина.

Виклад основного матеріалу. *Консцієнтальна війна*, за визначенням Ю. Громики, – тип війни, метою якого є *ураження та знищення певних типів свідомості*, що призводить до знищення та реорганізації ідентичностей, які вибудовують цей тип свідомості [4]. Дослідник визначає п'ять основних способів ураження та руйнування свідомості в консцієнтальній боротьбі:

1) ураження нейромозкової системи людини, що призводить до зниження рівня функціонування свідомості (за допомогою хімічних речовин, отруєння повітря, їжі, випромінювання тощо);

2) зниження рівня організації інформаційно-комунікативного середовища, в якому існує свідомість, шляхом її дезінтеграції та примітивізації;

Деструктивні стратегічні комунікації: механізми їх комплексної оцінки та нейтралізації

3) окультний вплив на організацію свідомості;

4) спеціальна організація та розповсюдження комунікативними каналами образів і текстів, які направлені на руйнування роботи свідомості (психотропна зброя);

5) руйнування способів та форм ідентифікації особистості щодо фіксованих спільнот, що призводить до зміни форм самовизначення та до деперсоналізації [4].

Під консцієнтальною війною В. Потехін розуміє «війну психологічну за формою, цивілізаційну за змістом та інформаційну за засобами, в якій об'єктом руйнування та перетворення є ціннісні установки народонаселення супротивника, в результаті чого первинні цілі замінюються вторинними, третинними та більш низькими, приземного рівня, з дещо збільшеною вірогідністю їхнього досягнення, до того ж ця вірогідність, за рахунок економічних та інших матеріальних важелів впливу варіюється таким чином, що досягнення цих цілей сприймається людиною як її благо» [7, с. 72].

Враховуючи безпосередній зв'язок ціннісних та цільових установок людини з культурою її народу, варто зазначити, що об'єктом руйнування в консцієнтальній війні є ментальна, культурна, етнічна та цивілізаційна оболонка супротивника. Тобто **консцієнтальна війна призводить до ураження свідомості людини та деформації/руйнування ідентичності**, на «руїнах» якої конструюється нова псевдоідентичність, наприклад, «народи» Криму або Донбасу.

Ключовим поняттям, що повною мірою визначає характер війни

Росії проти України, є визначення Ю. Громики **консцієнтальної війни як цивілізаційного перевербування**. «Найважливіше питання, хто є суб'єктом, який веде війну. Якщо цим суб'єктом є народ або цивілізація, то це складна єдність еліт і народних груп, які разом уособлюють цивілізацію. І з цієї точки зору для мене консцієнтальна війна в умовах протистояння, яке йде, це можливість наносити такі удари і збитки, щоб стало можливим цивілізаційне «перевербування». При здійсненні подібного перевербування люди з задоволенням можуть присягнути будь-яким іншим урядам. І тоді навіть виникає зміна природи війни, тоді не треба захоплювати території, люди добровільно будуть переходити на бік противника і брати участь у нових типах «пакування» і амальгамування – тобто сплавлення в нове ціле елементів до цього існуючих країн, народів і цивілізацій» [3].

Головними завданнями сучасної консцієнтальної війни проти України є **фрагментація суспільства** (регіональна – діаспоризація, виокремлення особливих мовно-етнічних угруповань – населення сходу та півдня України, протистояння їм «інших» – мешканців західної та центральної України; соціально-стратова – виокремлення робітничого прошарку населення, шахтарів, працівників заводів і фабрик як групи, що має особливий шлях та майбутнє; мовно-національна – поділ українського суспільства за мовною ознакою, при цьому поняття мовної та національної приналежності підмінюються), *контроль свідомості населення шляхом контролю інформаційного*

Destructive strategic communications: mechanisms of their integrated assessment and neutralization

простору, вплив на культурну свідомість нації за допомогою засилля російського контенту, ЗМІ, діяльності Російської православної церкви, літератури, мистецтва тощо та деформація іміджу України як держави серед українців і на міжнародній арені.

В умовах консцієнтальної війни саме міф стає найбільш ефективним видом зброї, направленої на ураження свідомості українців.

Ще з давніх часів міф відіграв важливу роль у житті людства. На думку Є. Галаніної [2], міф як культурний феномен виконує такі функції: *світоглядну* (міфологічна свідомість здатна конструювати картину світу людини певної культурно-історичної епохи); *адаптивно-психологічну* (міф дозволяє людині адаптуватися до навколишньої дійсності, відчувати власну приналежність до неї, впорядковує та гармонізує відносини людини з природним і соціальним світом); *смыслоформує* (міф зумовлює утворення культурних смислів, дозволяє людині помістити себе в контекст особливої смислової реальності, задає певну смислову матрицю, яка реалізується в соціокультурному контексті); *аксіологічну* (міф формує певну ціннісну шкалу явищ і відносин, які відбуваються між людською свідомістю та навколишнім світом, зберігає фундаментальні цінності культури, відображаючи їх неминущий характер); *соціально-регулятивну* (міф задає нормативні зразки поведінки, морально-етичні принципи і практичне керівництво до дії, через які організовується і підтримується порядок в суспільстві, виконує функцію закріп-

лення культурних цінностей і соціальних норм, задає систему орієнтацій у світі і забезпечує духовну єдність суспільства) та *інтегрує* (міф забезпечує єдність і цілісність суспільства, колективу і нації, регламентує поведінку людей, забезпечує координацію сприйняття і дії, мислення і поведінки численних розрізних індивідів, формує колектив, генеруючи групову самосвідомість і розвиваючи критерії для самоідентифікації, що забезпечує єдність і цілісність суспільства, колективу і нації). Б. Борисов, аналізуючи архаїчний міф, вказує на такі важливі аспекти його функціональності: *семіотичність* (мова знаків), *гносеологічність* (пізнавання, накоплення знання про навколишній світ, збереження досвіду людства) та *комунікативність* (механізм передачі досвіду від покоління до покоління – соціальна пам'ять людства) [1]. Давній міф був формою світосприйняття та засобом формування світогляду людства, встановлював зв'язок між минулим, теперішнім часом та майбутнім, гармонізував навколишній хаос.

Свідомість сучасної людини в умовах надлишку інформації, перенасичення образами дійсності міфологізується, оскільки саме міф є тією стійкою структурою, яка дозволяє упорядкувати хаотичне сприйняття світу. Міф перетворюється на особливу, міфологічну реальність, в яку вірить людина. Як влучно стверджував О. Лосев, «міф є ... найвищою за своєю конкретністю, максимально інтенсивною й у найбільшій мірі напруженою реальністю. Це не вигадка, але – найбільш яскрава та справжня дійсність. Це – абсолютно необхідна

Деструктивні стратегічні комунікації: механізми їх комплексної оцінки та нейтралізації

категорія думки і життя, далека від будь-якої випадковості і свавілля» [5]. «Міф є організацією такого світу, в якому, щоб не трапилось, якраз все зрозуміло та мало сенс» [6, с. 6]. Саме тому міф доступний буденній свідомості, що робить його ефективним інструментом в сучасній соціально-політичній сфері життя.

Традиційно в науковій політологічній, культурологічній, соціологічній літературі *сучасний* міф умовно називають *соціальним* або *політичним*, вкладаючи в це поняття перш за все ідею міфу як регулятора соціальних та політичних сфер життя, формування соціальної ідентифікації та політичного світогляду. Чіткого розмежування між цими поняттями дослідники не роблять, адже в центрі уваги сучасної (соціальної/політичної) міфології є *боротьба за свідомість великої кількості людей*.

Трансляція міфів, що застосовуються проти України, може відбуватися в трьох напрямках:

Український вектор. Вплив на свідомість українців, що призводить до її хаотизації, деформування світогляду, картини світу та притуплення критичного мислення. Як наслідок, населення з ураженою свідомістю легше піддається на подальшу маніпуляцію, направлену на руйнування старих соціокультурних, політичних, етнічних орієнтирів та формування нових, вигідних супротивнику. Найбільш пріоритетною категорією населення можна назвати мешканців південно-східної України, адже саме ці території знаходяться в центрі уваги російського агресора. Варто зауважити, що зазначена соціально-територіальна категорія підпала під

вплив багаторічного систематичного інформаційного та консцієнтального ураження з боку Росії, що призвело до деформації української ідентичності та нав'язування проросійської ідентичності на мовному, культурному, історичному, етнічному та професійному рівнях.

Світовий вектор. Цей напрям можна охарактеризувати як конструювання або актуалізацію та подальшу експлуатацію міфів, що дискредитують імідж України, українців, влади соціальних та державних інституцій, культурні особливості тощо. Деформація іміджу України може негативно впливати на світову підтримку України у протистоянні російській агресії та військовим операціям російських збройних формувань на сході країни, а, отже, мета такої консцієнтальної тактики може позбавити нашу державу існуючих або потенційних союзників та прихильників у військовій, економічній, геополітичній та дипломатичній сферах.

Російський вектор. Більшість міфів ретранслюються також на свідомість російського населення, адже «правильно» вибудована модель світогляду, «ретельно» розставлені акценти при зображенні конфлікту на Донбасі або повна симуляція ситуації легітимізує повною мірою як зовнішню, так і внутрішню політику Кремля.

На наш погляд, під час аналізу сучасної міфології доречною є диференціація теперішніх міфів за найважливішими сферами життя людини. Таким чином, в сучасних умовах консцієнтальної війни проти України спостерігається різноманітний спектр

Destructive strategic communications: mechanisms of their integrated assessment and neutralization

міфів. Найбільш послідовно використовуються *соціальний, політичний, економічний, історичний, релігійний (конфесійний), мовний та етнічний міфи*.

Соціальні міфи репрезентують стереотипні уявлення про стан українського суспільства. Серед основних соціальних міфів можна назвати такі: «Жebraцтво українського народу», «Батраки-українці в Західній Європі», «Неповага до пенсіонерів», «Ветерани УПА кращі за ветеранів ВВВ» тощо. Ці міфи направлені на український народ задля деморалізації, дестабілізації ситуації в країні, дискредитації влади, виникнення бунтівних настроїв тощо. Головна мета таких акцій – підірвати віру у будь-які перспективи для країни.

Політичні міфи – це міфи, які використовуються для реалізації політичних завдань: боротьби за владу, легітимізації влади, здійснення політичного панування. Використовувані як інструмент політичної боротьби ці міфи роблять колосальний вплив на все суспільство [9, с. 46]. Політичні міфи представлені більш регулярно, що пояснюється напруженою політичною ситуацією як в країні, так і на міжнародній арені: «Захід проти Росії», «Боротьба за мир», «Міф про фашистську Україну», «Україна – агент Заходу», «Вашингтонський «обком» керує Україною», «Україна – неповноцінна держава». Ефективність цих міфів пояснює їхню універсальність – вони транслюються в тристоронньому форматі: *Україна – Світ – Росія*.

Економічні міфи моделюють уявлення про економіку України: «Донбас годує Західну Україну»,

«Дефолт в Україні», «Україна замерзне без російського газу», «Захід «годує» Україну», «Україна на утриманні у МВФ», «Неякісні продукти харчування українського виробництва» тощо. Основною метою цих міфів є деструкція уявлень українців про можливість економічного розквіту країни у майбутньому, загальна демотивація та пригнічення населення, а найважливіше – економічне ослаблення країни – відлякування потенційних партнерів та інвесторів. Крім цього, негативні міфи проти України ретранслюють на російський народ, щоб не була помітна власна критична економічна ситуація, жebraцтво, адже «у сусіда ще гірше».

Історичні міфи направлені на хибне трактування історичного минулого країни з проекцією на сьогодення та майбутнє: «Велика Вітчизняна війна 1941–1945 років», «Міф про Новоросію», «Міф про російський Крим», «Сталін об'єднав Україну», «Українська нація – не давня», «Давні укри» та інші. Використання цих міфів покликане нівелювати власну історію українців, акцентувати увагу на залежності української історії від російської, що можна визначити як імперсько-колоніальний дискурс.

Сучасна **релігійна (конфесійна) міфологія** цілковито накладена на політичну матрицю та покликана обґрунтувати тотожність українського народу російському шляхом апеляції до ідентичності за релігійною та конфесійною ознакою: «Москва – третій Рим», «Верховенство Московського патріархату», «Єдність православних». Всі українці зображуються споконвічно православними, прочанами

Деструктивні стратегічні комунікації: механізми їх комплексної оцінки та нейтралізації

саме Московського патріархату, який позиціонується як первинний та єдиний (ігноруючи історичний факт давнішого існування Київської Митрополії Константинопольського Патріархату, на базі якої виник й Московський патріархат). Представники інших конфесій (католики, греко-католики, православні УПЦ Київського патріархату та Автокефальної церкви) за міфологічними стереотипами виступають як «неправильні», «збиті з істинного шляху», а іноді і як «вороги» православ'я. Місія Росії – відновлення «історичної» єдності православних України та Росії.

Міфи про мову мають на меті дискредитацію статусу української мови: «Українська *недомова*» (діалект російської або польської), «Українську мову вигадали більшовики». Мова є ключовою мішенню для ворожих атак, адже російська пропаганда подекуди ототожнює поняття етнічної ідентичності та ідентичності за мовною ознакою, що дозволяє насаджати стереотипи про те, що російськомовне населення південної та східної України – росіяни. Мовне питання наразі використовується для розхитування політичної ситуації в Україні.

Етнічні міфи нівелюють неповторність української нації, розмивають уявлення про український народ: «Українці – *недонація*» (суміш поляків, росіян, татар, румун тощо), «Міф про три братські народи», «Єдина колиска народів», «Західна Україна – Польща», «Східна та південна Україна – Росія». Найчастіше етнічні міфи використовуються в сукупності з мовними.

Культурні міфи знецінюють цінність, оригінальність української культури, насаджують ідею про першість російської культури: «Російський мир та духовні скріпи», «Відсутність високої культури в Україні: література, музика, театр», «Вплив російської культури на українську» тощо.

Тим не менш, наведена класифікація сучасних міфів, які використовуються проти України, є доволі умовною, адже зазначені типи міфів мають сильний взаємозв'язок та *використовуються синкретично*.

В умовах консцієнтальної війни необхідно володіти методами протидії міфу. Найбільш ефективними механізмами є *антиміф, контрміф, десакралізація та позитивна міфотворчість – іміджева та терапевтична*.

Антиміф виконує функцію інтерпретації, розвінчування ворожого міфу, при цьому не заперечуючи його. Це декодування чужого міфу, виявлення правди та дезінформуючої складової, акцентування уваги на розвінчанні неправдивих стереотипів, що склались внаслідок нав'язування ворожого. Як приклад можна навести активну діяльність журналістів, блогерів (статті журналіста Олега Чеславського – <https://www.obozrevatel.com/person/oleg-cheslavskij.htm>, блог Михайла Сендера «Антиміф» – <http://antimif.com>). Дуже слушною є стаття Олега Чеславського «Неудобная правда о московских самозванцах, прозванных царями» (6.02.2017 рік) (<https://www.obozrevatel.com/blogs/15348-neudobnaya-pravda-o-moskovskih-samozvantsah-prozvannyih-tsaryami.htm>), в якій ав-

Destructive strategic communications: mechanisms of their integrated assessment and neutralization

тор розвінчує міф про шляхетне походження московського царя Івана Грозного, який нібито веде свій родовід від римського імператора Октавіана Августа.

Дієвим є конструювання антиміфів в українській культурі та мистецтві. Цей феномен став найбільш помітним в останні роки. Як приклад можна навести всім відомий вірш Анастасії Дмитрук «Нікогда мы не будем братьями...», або творчість українського актора та співака Сергія Файфури, який в сатиричному ключі висміює маніпулятивні стереотипи Росії проти України (наприклад, кліп «Бандера»).

На відміну від антиміфу *контрміф* заперечує ворожий міф, він направлений проти базових концепцій та символів міфу-антагоністу (<http://www.savelev.ru/book/?ch=354>). Власний міф має бути домінуючим, а чужий – розвінчаний як оманливий та шкідливий. Контрміфотворчість – це руйнування конкуруючого міфу та боротьба за збереження власного. Наприклад, український «міф про кіборгів» заперечує російський «міф про слабку українську армію» та «непереможних ополченців ЛНР/ДНР». Воїнів, що захищали Донецький аеропорт, кіборгами назвали журналісти пропагандистських ЗМІ Росії та ДНР/ЛНР, говорячи з відчутним негативом, що їх «неможливо вбити». Надалі українські ЗМІ почали експлуатувати цей міф, надавши йому позитивну конотацію, роблячи акцент на незламності духу та героїчності українських вояків. Ціла низка телевізійних передач та публікацій привернула увагу суспільства до цього феномену, і самі захисники

Донецького аеропорту почали себе так називати та з гордістю носити відповідні шеврони. Незважаючи на те, що аеропорт уже давно захоплений бойовиками, міф про кіборгів досі існує, протидіючи російським ворожим міфам. Саме тому суспільство не дивують цитати ворожих командирів-ополченців про українську армію. «*Ведь истории про киборгов – это не сказки... Его убиваешь – он идет. В него стреляешь – он падает, встает, опять идет. Пока в голову не попадешь или в сердце. Ну если броник – в сердце тяжело. В голову. Может и без головы пытаться подняться и идти*» (<https://www.obozrevatel.com/crime/73160-mogli-idti-bez-golovyi-glavar-dnr-rasskazal-kak-ego-pugali-kiborgi.htm>).

Внаслідок *десакралізації* відбувається знецінення світоглядних основ міфу, його концепцій та символів. Десакралізованими можуть бути здебільшого ворожі позитивні міфи, які використовуються для підтримання авторитету політичних, соціальних, військових та релігійних інституцій. Прикладами можуть послужити політичні фейлетони та сатиричні статті таких авторів, як «Злой одессит», «Фашик донецкий», «Горький лук», Антін Мухарський тощо. Найбільш вишуканими, на наш погляд, є політичні фейлетони Василя Рибнікова, що публікуються на інформаційній платформі «Цензор.нет» (sensor.net.ua). Наприклад, дуже ефективною є десакралізація Кремля та представників російської еліти у виконанні автора, що приводить до руйнування головних символів російської міфології: «*Великий самодержець всея Руси Владимир*

Деструктивні стратегічні комунікації: механізми їх комплексної оцінки та нейтралізації

Первый Путин вернувся с церемонии венчания на царство далеко за полночь. Золотая корона производства корпорации «Уралвагонзавод» была ему слева велика, а справа, наоборот, давила и царапала *новое силиконовое ухо*, драгоценные камни по числу будущих западноевропейских провинций империи выпали в ходе процедуры миропомазания патриархом Кириллом и пропали, не успев достигнуть паркета. Кирилла завели за кулисы и встряхнули ему *исподнее*, в котором чего только ни нашлось, даже часы, пропавшие у Владимира Владимировича в прошлом году во время Пасхального богослужения. Под корону же пришлось *затыкать ватку*, и это при том, что инженеры «Уралвагонзавода» четырежды мерили голову будущего самодержца штангенциркулем еще в день единого голосования Госдумы за восшествие президента РФ Путина В. В. на царский престол, и всякий раз получали прекрасные результаты, противоречившие друг другу, после чего эта информация была засекречена, а инженеры отправлены на псарню, где их всю ночь лично порол царский псарь Алексей Панин.

Вслед за Путиным в дверь резиденции Ново-Огарево сунулся пьяный депутат Жириновский, размахивая дюжиной шампанского и трусами Натальи Поклонской, в свою очередь размахивавшей портретом императора Николая Второго с немелой, но старательно пририсованной головой Владимира Путина. – *Боже, царя храни!* – кричал Жириновский. – *Сильный, державный, царствуй на славу нам, царствуй на*

страх врагам, царь православный!» (курсивом виділено маркери десакралізованих символів російської міфології) (http://censor.net.ua/resonance/422303/bunker_vojdya).

Терапевтична міфотворчість полягає у конструюванні міфів, що позитивно впливають на свідомість українського суспільства, наприклад, «Молода сильна Україна», «Люстрована влада», «Україна на шляху Євроінтеграції» тощо. Конструювання позитивних для українців міфологічних структур потенційно може привести до гармонізації картини світу, упорядкування хаотизованої свідомості та зміцнення ментальної матриці суспільства.

Позитивна іміджева міфотворчість має на меті конструювання міфів, направлених на формування позитивного іміджу України в світі. Слід згадати про такі міфи, як «Україна – країна для інвестування», «Україна та реформи», «Європеїзація країни» тощо. Питання іміджевої міфотворчості є дуже пріоритетним для держави, адже позитивний імідж України, на нашу думку, сприятиме швидкій європейській інтеграції країни, приведе до збільшення кількості інвестицій до економіки, забезпечить більшу підтримку та захист з боку західних партнерів, співпрацю з міжнародним товариством тощо. Варто пам'ятати, що консцієнтальному супротивнику України вигідна дискредитація країни, адже це ослаблює її роль на міжнародній арені, позбавляє підтримки та партнерства і гальмує євроінтеграцію.

Висновки. Отже, аналізуючи сучасний перебіг консцієнтальної війни проти України, із жалем мож-

Destructive strategic communications: mechanisms of their integrated assessment and neutralization

на констатувати, що більшість поразок України виникли через недостатнє теоретичне осмислення феномену консцієнтальної війни, її методів та засобів, зокрема використання міфів як зброї. Через цю ж причину відповідні практичні та методичні рекомендації для боротьби з ворожою соціально-політичною міфологією не були розроблені, що й призвело до великої кількості людей, свідомість яких була уражена внаслідок насадження патогенних міфів.

На жаль, в Україні питання консцієнтального захисту держави та інформаційного й комунікативного простору вирішується й досі на волонтерських засадах. На нашу думку, створення спеціалізованого центру протидії консцієнтальній агресії проти України із залученням провідних фахівців різних галузей (філософів, політологів, філологів, істориків, етнографів тощо) повинно відбуватися за державної підтримки та фінансування.

Список використаних джерел

- 1 Борисов Б. Л. Технологии рекламы и PR : [учеб. пособ.] / Б. Л. Борисов. – М. : ФАИР-ПРЕСС, 2001. – 624 с.
- 2 Галанина Е. В. Миф как реальность и реальность как миф: мифологические основания современной культуры / Е. В. Галанина [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://monographies.ru/en/book/section?id=5421>.
- 3 Громыко Ю. В. Консциентальная война по глобальному миропереустройству (концептуальное управление амальгамными локальными конфликтами) / Ю. В. Громыко [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.intelros.ru/subject/karta_bud/10579-konscientalnaya-vojna-po-globalnomu-miropereustrojstvu-konceptualnoe-upravlenie-amalgamnymi-lokalnymi-konfliktami.html.
- 4 Громыко Ю. В. Оружие, поражающее сознание, – что это такое? / Ю. В. Громыко [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.pereplet.ru/text/grom0.html#back2>.
- 5 Лосев А. Ф. Диалектика мифа / А. Ф. Лосев [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://azbyka.ru/dialektika-mifa>.
- 6 Мамардашвили М. К. «Введение в философию» из книги «Философские чтения» / М. К. Мамардашвили. – СПб. : Азбука классика, 2002. – 832 с.
- 7 Потехин В. К. Современные войны и национальная безопасность России / Кому будет принадлежать КОНСЦИЕНТАЛЬНОЕ ОРУЖИЕ в XXI веке? / В. К. Потехин. – М. : Прогресс, 1997. – С. 69–87.
- 8 Савельев А. Политическая мифология / А. Савельев [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.savelev.ru/book/?ch=354>.
- 9 Цуладзе А. М. Политическая мифология / А. М. Цуладзе. – М. : Эксмо, 2003. – 384 с.

Деструктивні стратегічні комунікації: механізми їх комплексної оцінки та нейтралізації

Аннотація: В статті розглядаються підходи к сутності консьєнцетальной войны, докзано, что миф является одним из самых эффективных видов оружия, направленного на поражение сознания обычного гражданина.

Ключевые слова: гибридная война, миф, консьєнцетальная война, консьєнцетальное оружие.

Abstract: The paper deals with the approaches to the essence of consciental war. Myth is proved to be one of the most effective kinds of weapons directed at destruction of the ordinary citizens' conscience.

Key words: hybrid war, myth, consciental war, consciental weapon.

УДК 351.746.1

КУЦЬКА Олеся Миколаївна

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ НАПЕРЕДОДНІ ТА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ НА СХОДІ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Розпочинаючи мову про початок російської інформаційно-психологічної операції на сході України, слід згадати події на Майдані в столиці нашої держави. А саме: 18 лютого 2014 року відбулося загострення ситуації в Києві, відновилося силове протистояння між протестувальниками і силовиками. 22 лютого Верховна Рада України усунула В. Януковича з посади президента України. Ці події викликали обурення у частини населення України та спричинили проросійські та проукраїнські мітинги, що активно обговорювались російською пропагандою.

При цьому перші інформаційні напади на нову владу України з боку Кремля характеризуються негативним змалюванням постянуковицької владної української еліти. В російських засобах масової інформації (ЗМІ) вони, в основному, ґрунтувались на двох основних висловлюваннях В. Путіна – це відсутність «загальнонаціонального мандата» у Верховної Ради та «ті чи інші причини», що роблять нелегітимною владу в регіонах [4, с. 341].

Проросійські мітинги в Криму наприкінці лютого 2014 року та відкрите тяжіння російськомовного населення півострова до Росії дали змогу останній впродовж наступного